

ΕΔΑΦΙΚΗ ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑ

1. Το Σύνταγμά μας παρέχει επαρκή θεσμικό εξοπλισμό για την απρόσκοπτη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Όπως είναι γνωστό, στις διατάξεις των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 28 θεμελιώνεται η *ενοποιητική* ως νέα πολιτειακή λειτουργία που επιτρέπει, με την εγγενή δυναμική της, τη μετάθεση σταδιακά εθνικών αρμοδιοτήτων σε υπερεθνικούς οργανισμούς.

2. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνιστά μετεξέλιξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με βασικά γνωρίσματα αφενός την (ποσοτική) διεύρυνση και αφετέρου την (ποιοτική) εμβάθυνση των αρμοδιοτήτων της. Διεύρυνση και εμβάθυνση συμπλέκονται, εξάλλου, σε μία διαλεκτική ενότητα και συνθέτουν τη νέα ποιότητα αφενός της Ένωσης και αφετέρου των σχέσεών της με τα μέλη της. Υπ' αυτά τα δεδομένα, η εφαρμογή της ενοποιητικής λειτουργίας στην πράξη δεν περιορίζεται απλώς - όπως συνέβαινε ενπολλοίς προηγουμένως - στη σχετικοποίηση των θεμελίων της συνταγματικής μας τάξης αλλά επιφέρει, αργόσυρτα, τη διάβρωσή τους.

3. Η διεργασία αυτή τελεί πάντως υπό τους όρους που επιβάλλει το Σύνταγμά μας ως «έσχατη γραμμή άμυνας». Προϋπόθεση για τη συμμετοχή μας έτσι σε υπερεθνικές οργανώσεις είναι, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 3 Συντ., να μη θίγονται τα δικαιώματα του ανθρώπου και οι βάσεις του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η απόψη αυτή γίνεται γενικότερα αποδεκτή στην επιστήμη, άνκαι η σχετική διάταξη αναφέρεται σε περιορισμούς στην άσκηση της εθνικής κυριαρχίας και όχι στην αναγνώριση αρμοδιοτήτων σε υπερεθνικούς οργανισμούς.

4. Εκτός όμως από τις εύλογες αυτές ασφαλιστικές δικλείδες, το Σύνταγμά μας επιβάλλει επίσης ως όρο για την συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση την εγγύηση της εδαφικής ακεραιότητας της χώρας και των κυριαρχικών δικαιωμάτων που συνυφαίνονται με αυτήν. Η εξυπηρέτηση

σπουδαίου εθνικού συμφέροντος, που κατά το άρθρο 28 παρ. 3 Συντ. απαιτείται για την προσχώρηση και τη συμμετοχή της Ελλάδας σε υπερεθνικούς οργανισμούς, δεν είναι λοιπόν δυνατόν να νοηθεί χωρίς τη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητάς της από την επιβουλή τρίτων. Η εγγύηση της εδαφικής ακεραιότητας κάθε μέλους και, κατά προέκταση, της Ένωσης αποτελεί συνεπώς *conditio sine qua non* για τη συμμετοχή τους σε αυτήν αλλά και υπαρξιακό όρο για την υπόστασή της.

5. Η Ελληνική Κυβέρνηση πρέπει να θέσει επίμονα το ζήτημα στην επικείμενη Διακυβερνητική Διάσκεψη και υπό άλλη εκδοχή. Η απρόκλητη αμφισβήτηση, η παραβίαση της εδαφικής ακεραιότητάς μας εκ μέρους της Τουρκίας, η διαρκής επιβουλή της και η συνεχιζόμενη ένταση στις Ελληνοτουρκικές σχέσεις αποδεικνύει πόσο χρήσιμη θα ήταν η ανακίνηση και η θετική αντιμετώπισή του με ρητούς και ανεπίδεκτους αμφισβητήσεων ορισμούς στη νέα Συνθήκη.

6. Η ανάγκη αυτή προβάλλει άλλωστε γενικότερα για την Ευρωπαϊκή Ένωση, εφόσον εξακολουθεί να παραμένει βασικός στόχος της άμεσα η διαμόρφωση, υπό νέες θεσμικές και πολιτικές συνθήκες, μιας Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) και, στο απώτερο μέλλον, μίας Κοινής Αμυντικής Πολιτικής. Η προοπτική αυτή θα ήταν πράγματι αδιανόητη χωρίς την εγγύηση της εδαφικής ακεραιότητας και των συναφών κυριαρχικών δικαιωμάτων των μελών της.

7. Εφόσον η εγγύηση της εδαφικής ακεραιότητας είναι συνταγματικός όρος για τη συμμετοχή μας στην Ευρωπαϊκή Ένωση - και μάλιστα κατά μείζονα λόγο ενόψει της σχεδιαζόμενης μετεξέλιξής της - η σχετική θέση δεν αποτελεί απλώς πολιτική επιδίωξη. Η προβολή της στους εταίρους μας συνιστά επιπλέον συμμόρφωση προς συνταγματική επιταγή.

8. Η εν λόγω επιχειρηματολογία διαθέτει πολυσήμαντη λειτουργία, αφού ενδέχεται να δυσχεράνει εκ των υστέρων την κύρωση της νέας «μετα-Μάαστριχτ» Συνθήκης από το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Αρκεί να αναλογιστεί κανείς τις τραυματικές εμπειρίες που γνωρίσαμε σε πολλά ευρωπαϊκά κράτη κατά την κύρωση της Συνθήκης του Μάαστριχτ.

9. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες πρέπει να έγιναν ασφαλώς περισσότερο σοφοί από τα «παθήματά» τους. Γι' αυτό ακριβώς επιβάλλεται να συνεκτιμήσουν με ιδιαίτερη προσοχή και σοβαρότητα τις συνταγματικές πτυχές που

συνυφαίνονται με τη συμμετοχή της Ελλάδας, και φυσικά όλων των άλλων κρατών, στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

* «Το Βήμα», 18 Φεβρουαρίου 196, σ. Α 28

υπόκειτο dimosief/gp2/15.2.1996 , section 10